

MUREN SLECHTEN

ENKELE AANZETTEN VOOR BIJBELSE REFLECTIES OVER RACISME

*Eglise Protestante
Unie de Belgique*

*Verenigde Protestantse
Kerk in België*

Voorwoord

Op 25 mei 2020 arresteerden agenten van de stad Minneapolis, in de Verenigde Staten, George Floyd, een 46-jarige zwarte man, nadat een winkelmedewerker hem ervan had beschuldigd een pakje sigaretten te hebben betaald met een vals briefje van 20 dollar. Een witte agent drukte met zijn knie gedurende acht minuten en 46 seconden op de nek van de geboeide Floyd, terwijl die meermaals om hulp smeekte en aangaf dat hij geen lucht meer kreeg. Zelfs toen de hulpdiensten arriveerden, bleef de agent nog een volle minuut met zijn knie in de nek van de toen al bewusteloze Floyd zitten. Kort daarop overleed George Floyd. Zijn dood leidde tot grote onrust in de Verenigde Staten. Zijn roep dat hij geen adem meer kon halen, resoneerde in de hele wereld. De beweging Black Lives Matter kreeg wereldwijd grote steun en in westerse landen brak opnieuw een discussie los over de erfenis van kolonialisme en slaverij.

Veel kerken spraken hun afschuw uit over hetgeen gebeurd was in Minneapolis maar riepen tegelijkertijd ook op tot kritisch zelfonderzoek. Ook de Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) gaf een verklaring uit (zie elders in deze brochure). Bij een verklaring mag en kan het echter niet blijven. Het onderwerp van racisme is te belangrijk om het bij een eenmalige actie te laten. Daarom besloot de Werkgroep Kerk in de Samenleving (KidS) om, in samenwerking met de Verantwoordelijke Vorming binnen onze kerk, een brochure op te stellen over racisme.¹ Het is niet de bedoeling van deze brochure om een analyse te geven van de problematiek van racisme zoals die zich in ons land en in de wereld voordoet. Zulke analyses zijn elders te vinden.² Wel willen we materiaal aanreiken dat binnen de VPKB gemeentes hopelijk kan helpen tot het voeren van geloofsgesprekken over racisme, discriminatie en vooroordelen. Hiertoe vindt u in deze brochure een reeks van drie Bijbelstudies en een aantal liturgische suggesties die voor gemeentebijeenkomsten of kerkdiensten gebruikt zouden kunnen worden. Daarnaast is de tekst van de verklaring van de VPKB opgenomen evenals de Belhar Belijdenis. Die Belijdenis is in de Constitutie van de VPKB opgenomen en is voor de discussie over racisme relevant omdat die Belijdenis tot stand kwam in een context van het geïnstitutionaliseerde racisme van de apartheid. Ook de liturgische versie van de Belhar belijdenis is opgenomen in de hoop dat deze regelmatig uitgesproken wordt in een kerkdienst.

Met het uitgeven van deze brochure hopen we dat de verklaring van de VPKB in juni 2020 geen steekvlam blijft maar leidt tot kritisch zelfonderzoek van mogelijk (onbewust) racisme in onszelf en ook in onze divers samengestelde kerk, op het niveau van de lokale gemeente zowel als in de VPKB als organisatie. Alleen als wij kritisch naar onszelf kijken, kunnen we een geloofwaardige en effectieve bijdrage leveren aan de bestrijding van het racisme.³

Werkgroep Kerk in de Samenleving (contact: robvandrimmelen4@gmail.com)

Verantwoordelijke Vorming (contact: vorming@vpkb.be)

Brussel, maart 2021

¹ De Werkgroep Kerk in de Samenleving heeft als taak om te bevorderen dat binnen de VPKB wordt nagedacht over de vraag hoe wij ons christelijk geloof kunnen betrekken op vragen waarvoor wij ons in de samenleving gesteld zien. Voor meer informatie zie: [Werkgroep KidS](#)

² zie bijvoorbeeld: [MO Racisme](#)

³ Wij danken de Werkgroep Migratie, Samenleven en Geloven (MiSaG) voor hun commentaar op een eerdere versie van deze brochure.

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding.....	4
Bijbelstudie 1: Wie is de mens? Wie zijn wij?	6
Bijbelstudie 2: Omgaan met verschillen	9
Bijbelstudie 3: Vershillen overwinnen.....	12
AMAZING GRACE	15
Liturgische suggesties	16
Liederen	18
Voor verdere oriëntatie	19
"Racisme. Over wonden en veerkracht", door Naima Charkaoui.....	20
VERKLARING VPKB	21
BELHAR BELIIDENIS	22
Liturgisch gebruik van de Belhar Belijdenis	25
Gebed.....	26

Inleiding

Racisme is een onrecht, net zoals anti-Semistisme, islamofobie, seksisme en andere vormen van discriminatie ten aanzien van groepen in de samenleving.⁴ Tegelijkertijd is het een moeilijk onderwerp dat veel emotie kan oproepen en heel persoonlijk en existentieel kan worden. Racisme kan openlijk en institutioneel zijn maar ook tot uitdrukking komen in (subtiele) omgangsvormen. Niemand is immuun voor racisme, of we nu wit, zwart, bruin, rood of geel zijn. Echter, niet veel mensen zullen het leuk vinden om van racisme beticht te worden. Waarschijnlijk zijn ook veel mensen zich er niet van bewust dat een bepaalde houding of uitlating als racistisch kan worden ervaren.

Hoe racisme wordt gezien en ervaren, hangt vaak af van de historische en sociale situatie waarin u zich bevindt. Behoort u tot een bevoorrechte groep in de samenleving of maakt u deel uit van een minderheid? Kunt u makkelijker of juist moeilijker een baan vinden of een huis krijgen vanwege de groep waartoe u toe behoort? Deze brochure hoopt een aantal aanzetten te geven tot het nadenken over de vraag waar racisme vandaan komt, in onszelf en in maatschappelijke structuren. We hopen dat dit leidt tot zelfreflectie, een beter begrip van mensen die tot andere groepen behoren dan jijzelf, en het afbreken van muren tussen mensen en groepen.

Een aantal vuistregels voor het slagen van een goed gesprek.

Op de volgende pagina's vindt u een drietal voorstellen voor Bijbelstudies. Daarnaast zijn er suggesties opgenomen voor gebeden en liederen. Deze kunnen zowel gebruikt worden in diensten als tijdens gemeentebijeenkomsten over het thema racisme.

Bij Bijbelstudies is goed naar elkaar luisteren een absolute voorwaarde. Hierdoor kunnen we ook een beter begrip krijgen van elkaars situatie en ook een beter inzicht krijgen in ons eigen denken en handelen.

Bijbelstudies bestaan vaak uit drie elementen of stadia: "zien", "lezen", en "doen".

Bij het onderdeel "**zien**", kijken we vooral naar onze eigen situatie. Vanuit welke context ervaren wij racisme? Welke emoties komen naar boven? Hoe gaan we daarmee om? In de persoonlijke sfeer? In de sociale sfeer (familie en vrienden)? Op het werk? In de politiek? In de kerk?

In het stadium van het "**lezen**" proberen we de context en de betekenis van de bijbelse tekst te begrijpen. De context van de bijbelse tekst wordt verkend met behulp van de leestoetsen: wat gebeurde er op dat moment, hoe reageerden de mensen? Hoe werpt de tekst een nieuw licht op de in stap 1 ("zien") geanalyseerde context in al zijn aspecten (persoonlijk, sociaal, economisch, politiek, kerkelijk)?

Door vragen te stellen, graven we steeds dieper in het universum van de tekst. Bijvoorbeeld: wat speelde een rol in het leven van de personages, in welke structuren leefden de mensen? We zoeken

⁴ ORBIT hanteert de volgende omschrijving van racisme: " Racisme is elk gedrag, alle wetten en reglementen, alle ideeën, en handelingen... waarbij mensen andere mensen ongelijk behandelen of beoordelen op basis van hun etnischculturele afkomst en hun uiterlijke kenmerken in plaats van op hun mens-zijn." Zie: <https://www.orbitvzw.be/wp-content/uploads/2017/11/Kwaliteitsnota-bondgenotenstrategie-ORBIT031017defkleur.pdf>. Niet zelden is racisme verbonden met structuren van macht waardoor een dominante groep racisme in stand houdt.

ook de stem van God in het verhaal en de antwoorden die de tekst geeft op vragen die we ons in ons eigen leven stellen.

Als we aankomen bij het derde element, "**doen**", concentreren we ons op de vraag wat er voor ons veranderd is als gevolg van het bestuderen van de bijbelse passages. Hoe stimuleert de boodschap ons om ons anders te voelen, denken en te handelen? Hoe inspireert de tekst ons tot actie? Hoe zijn we nu toegerust om dit te doen?

U kunt de drie Bijbelstudies behandelen op achtereenvolgende gemeentebijeenkomsten. In dat geval zult u merken dat geprobeerd is om bij de eerste Bijbelstudie de nadruk te leggen op "zien" waarna in de tweede en derde bijbelstudie "lezen" en 'doen' meer aan de orde komen. Dit onderscheid is niet strikt aangehouden maar het is wel de bedoeling dat alle drie stadia aan bod komen. U kunt het uiteraard ook tot één bijeenkomst beperken. Maar dan zou het goed zijn de drie elementen in het oog te houden. Ook kunt u, afhankelijk van de beschikbare tijd, (elementen uit) de eerste Bijbelstudie combineren met de tweede of de derde. Of vragen weglaten en vervangen door discussiepunten die meer relevant worden geacht.

Het is wel goed om voor het onderdeel "zien" zeker in de eerste samenkomst voldoende tijd te nemen. De deelnemers horen zo van elkaar in welke situatie ieder van hen zich bevindt. Op deze wijze begrijpen de deelnemers elkaar wellicht ook eerder. Dit is van extra belang als de groep die de teksten bespreekt is samengesteld uit mensen die afkomstig zijn van verschillende bevolkingsgroepen. U zou ook een bewuste poging kunnen doen om discussiegroepen zo 'divers' mogelijk samen te stellen. Dan is de kans het grootst dat wij van elkaar leren.

Een bijbelstudie kan geopend worden met een gebed (u vindt een aantal suggesties in deze brochure) en met een lied, bijvoorbeeld Laudate Omnes Gentes of Ubi Caritas (Taizé), of een lied dat in deze brochure genoemd is. Daarna zou een voorstellingsronde kunnen plaatsvinden (als mensen elkaar al niet goed kennen). Bij afsluiting kan ook gebeden en gezongen worden.

De bijbelteksten kunnen door iemand worden voorgelezen dan wel door alle deelnemers die om de beurt een stukje lezen.

Zorg voor een veilige situatie. Hiervoor is niet alleen de gespreksleiding verantwoordelijk maar de hele groep. Geef iedereen de gelegenheid om aan het woord te komen, maar geef ook gelegenheid om te zwijgen. Geef het gesprek de kans om op gang te komen. Probeer als gespreksleiding het voorbeeld te geven door informatief en belangstellend door te vragen en stimuleer ook dat de deelnemers elkaar vragen stellen. Laat de deelnemers spreken namens zichzelf: 'ik vind.....' of ' ik voel.....'. Doe ook als gespreksleiding mee en wees authentiek bij het antwoord geven.

Tenslotte zouden we u als idee willen voorstellen om samen een gebed te formuleren. De aanwezigen zouden dit gebed samen kunnen uitspreken bij wijze van afsluiting van de bijeenkomst(en).

We wensen u open en gezegende gesprekken toe.

Bijbelstudie 1: Wie is de mens? Wie zijn wij?

Gelijkheid

Genesis 1:27-28

God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen.

Psalm 139: 13-14

U was het die mijn nieren vormde, die mij weefde in de buik van mijn moeder. Ik loof U voor het ontzaglijke wonder van mijn bestaan, wonderbaarlijk is wat U gemaakt hebt. Ik weet het tot in het diepst van mijn ziel.

Deze bijbelteksten zijn voorbeelden van een geloofsbelijdenis over God als schepper van alle mensen.

1. Wat betekenen deze bijbelteksten voor u? En voor hoe u andere mensen ziet?

2. Wat zeggen deze teksten u over Gods bedoelingen met het scheppen van mensen?

3. Mensen zijn divers geschapen. Het ideaalbeeld is dat van 'eenheid in verscheidenheid', een symphonie van verschillende noten die samen een mooie compositie vormen. Spreekt dit beeld u aan? Zijn er voor u factoren die het moeilijk maken om aan dit ideaalbeeld vorm te geven?

De naaste liefhebben

Leviticus 19:33-34

Iemand die als vreemdeling in jullie land verblijft, mag je niet onderdrukken. Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Ik ben de HEER, jullie God.

Marcus 12: 29-31

'Het voornaamste (gebod) is (...) "heb de Heer uw God, lief met heel uw hart en met heel uw verstand en met heel uw kracht." Het op een na belangrijkste is dit: "Heb uw naaste lief als uzelf."

1 Johannes 4:20-21

Als iemand zegt: 'Ik heb God lief,' maar hij haat zijn broeder of zuster, is hij een leugenaar. Want iemand kan onmogelijk God, die hij nooit gezien heeft, liefhebben als hij de ander, die hij wel ziet, niet lief heeft. We hebben dan ook dit gebod van hem gekregen: wie God liefheeft, moet ook de ander liefhebben.

4. De oproep tot liefde voor de naaste is een terugkerend thema in de Bijbel. Vindt u het gemakkelijk of lastig om die oproep in praktijk te brengen? Waarom?

5. Voelt u bij uzelf wel eens een zeker vooroordeel met betrekking tot bepaalde bevolkingsgroepen? Zo ja, hoe gaat u daarmee om?

6. Hebt u ervaringen gehad met racisme, in uw persoonlijke leven, in de kerk, in de maatschappij? Hoe bent u daarmee omgegaan?

7. Veel mensen zien racisme vooral als een individueel probleem. Mensen die lijden onder racisme ervaren dat racisme ook verankerd kan zijn in maatschappelijke structuren en machtssystemen. Bent u wel eens geconfronteerd geweest met 'institutioneel racisme'? In uw nadeel? In uw voordeel?

8. Op 25 mei 2020 stierf de zwarte George Floyd nadat een witte politieman minutenlang met zijn knie de nek van Floyd had ingedrukt. Wat was uw reactie destijds op deze gebeurtenis? Wat vindt u van de verklaring die de VPKB na dit voorval heeft uitgebracht (zie elders in deze brochure)?

Bijbelstudie 2: Omgaan met verschillen

Johannes 4:1-42 (Jezus in gesprek met een Samaritaanse vrouw bij een bron), samen lezen

Deze passage is het meest bekend als "de vrouw bij de bron". Velen van ons zijn er waarschijnlijk mee vertrouwd. Het verhaal over de vrouw bij de put roept vragen op over raciaal-etnische verdeeldheid in de tijd van Jezus, en het is een verhaal waaruit wij ook in de huidige tijd lessen kunnen trekken.

De context

De Samaritanen waren afstammelingen van de Israëlieten uit het noordelijke koninkrijk die na de val van Samaria, in 722 vóór Christus, met buitenlandse kolonisten waren getrouwd. Als gevolg van zo'n huwelijk werden zij niet langer meer als echt Joods beschouwd. In de Perzische periode (na 538 vóór Christus) mochten de Joden uit de ballingschap terugkeren naar Jeruzalem om de tempel en de stadsmuren te herbouwen. Zij ondervonden daarbij tegenwerking van de Samaritanen, die nu een gemengd volk van Assyriërs en Israëlieten waren geworden. Zij wilden niet dat de stad Jeruzalem herbouwd zou worden vanwege hun vijandschap jegens de Joden (Nehemia 2:19; 4:1; 6:1-6). De Joden wilden zich ondertussen niet mengen met de Samaritanen en wilden ook niet dat zij aan het wederopbouwproces zouden deelnemen. Er ontstond een vete die doorging tot in Christus' tijd en die diende als de historische achtergrond voor de ontmoeting van Jezus en de Samaritaanse vrouw.

De tekst

Als gevolg van de spanningen tussen de Samaritanen en de Joden, namen Joden die van Jeruzalem naar Galilea reisden vaak de langere, meer indirecte route ten oosten van de rivier de Jordaan door Perea, zodat ze een ontmoeting met de Samaritanen konden vermijden. We zien dat Jezus in deze passage het tegenovergestelde doet. Jezus besloot om de kortere, meer directe route te nemen en door Samaria te reizen (vers 3-4). Sterker nog, Jezus besloot niet alleen door Samaria te wandelen maar er ook nog eens te stoppen (vers 5-6). Dat deed hij bij de put van Jakob (vers 6). Een bron bood water en schaduw, en het lag voor de hand om daar een rustpauze in te lassen. Maar Jezus koos ook voor deze bijzondere bron omdat Jakob de aartsvader was van zowel Joden als Samaritanen. Jezus was op zoek naar iets wat verbindt en wat de communicatie met Samaritanen zou kunnen bevorderen.

Toen hij stopte, vroeg hij de Samaritaanse vrouw bij de bron om water (vers 7-11). Een Jood, die de Samaritaanse om een gunst vroeg. Dit was ongehoord want Joden gingen niet met Samaritanen om. Daarom vroeg de Samaritaanse vrouw hem: "Hoe kunt U, als Jood, mij om drinken vragen? Ik ben immers een Samaritaanse!" Ze was geschokt door het verzoek van Jezus. Ze kon niet geloven dat hij haar, een vrouw uit Samaria, vroeg om haar beker te mogen gebruiken. Zijn Joodse lippen op haar Samaritaanse beker leggen was onacceptabel en ongehoord.

Toen Jezus door Samaria reisde, gaf hij zijn eigen cultuur niet op. Hij hield niet op een Jood te zijn toen hij contact zocht met de Samaritaanse vrouw. Maar hij liet ook niet toe dat cultuurverschillen een zinvolle communicatie in de weg stonden.

In het vervolg van het verhaal nodigt Jezus de vrouw en het hele Samaritaanse volk uit om hem te volgen als de Messias en als Heer en Redder - iets waartoe Jezus iedereen uitnodigt. Dit is niet alleen een uitnodiging aan de Joden, maar aan iedereen, de hele bewoonde aarde.

1. Wat leert dit verhaal u over ontmoetingen tussen mensen met verschillende achtergronden?

2. Met zijn keuze om naar de 'bron van Jacob' te gaan, koos Jezus voor iets wat beide volken verbond. Wat kunnen we leren van de 'strategie' van Jezus voor de tijd van vandaag?

3. Jezus had keuzes (net als wij). Hij had in zijn eigen 'bubble' kunnen blijven. Hij had de culturele normen van die tijd kunnen volgen en contact met Samaritanen kunnen vermijden, maar dat deed hij niet. Hij koos ervoor om met zijn discipelen door Samaria te lopen, er te stoppen en zelfs een diepgaand gesprek aan te gaan. Loopt u, figuurlijk, ook wel eens bewust door Samaria, door 'vreemd' of 'te vermijden' gebied? En zoekt u dan contact met mensen die daar wonen? Zo ja, kunt u wat over uw ervaringen vertellen? Zo niet, waarom vermijdt u dat?

4. De laatste tijd neemt het anti-Semitisme (alweer) onrustbarende vormen aan. Hebt u daar ervaringen mee? Ziet u overeenkomsten tussen racisme en anti-Semitisme? Zo ja, welke? Zo niet, wat is het onderscheid? Wat vindt u van het carnaval in Aalst waar stereotypen van Joden in de stoet waren opgenomen?

5. De laatste jaren zijn de protesten tegen 'Zwarte Piet' toegenomen. Als u behoort tot een 'gekleurde bevolkingsgroep' in België: herkent u de argumenten die worden aangevoerd tegen 'Zwarte Piet'? Als u tot de witte bevolkingsgroep behoort: kunt u begrijpen waarom 'Zwarte Piet' zoveel weerstand oproept bij andere bevolkingsgroepen?

6. In België leidde de dood van George Floyd op 25 mei 2020 tot een hernieuwde discussie over ons koloniale verleden en de symbolen daarvan in het straatbeeld. Op 30 juni 2020, 60 jaar nadat Congo onafhankelijk werd, zond koning Filip een brief gericht aan de Congolese president Félix Tshisekedi waarin hij zijn "diepste spijt" (niet zijn 'excuses') betuigt voor de wandaden die tijdens het bewind van Leopold II en de koloniale periode zijn aangericht. Wat vindt u van deze actie van onze koning? Hoe zouden we, volgens u, het beste kunnen omgaan met symbolen (zoals standbeelden) in het straatbeeld die verwijzen naar de koloniale geschiedenis van ons land?

Bijbelstudie 3: Verschillen overwinnen

Handelingen 10 (samen lezen)

In Caesarea woont een centurio, een 'heiden', Cornelius genaamd. Hij vereert God en is een vroom man. In een visioen krijgt hij de opdracht om een paar van zijn mannen naar Joppe te sturen om daar Petrus te halen. De volgende dag is Petrus op het dak om te bidden. Hij krijgt honger en in een visioen ziet hij hoe een groot kleed gevuld met zowel reine als onreine dieren neerdaalt vanuit de hemel. Een stem zegt hem deze te slachten en op te eten. Dit gebeurde tot drie keer toe. Petrus protesteert en zegt dat hij nooit iets onreins had gegeten. (10:11-14) Maar de stem zegt: "Wat God rein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen".

Het visioen brengt Petrus in verwarring. Hij kan zich niet voorstellen dat God hem opdraagt onreine dieren te gaan eten. De Joden hadden zich namelijk te houden aan zeer strikte voedingsregels (zie Leviticus 11:1-47). Petrus vraagt zich verbijsterd af wat het visioen dan wel zou kunnen betekenen (vers 17). Dan eindigt het visioen en er is bezoek voor Petrus. Dit bezoek vraagt of Petrus aan Cornelius in Caesarea het evangelie wil gaan uitleggen.

De afgezanten van Cornelius waren waarschijnlijk 'heidene' - een ouderwets woord voor mensen die een ander geloof aanhangen. Het was in die tijd zeer ongebruikelijk voor Joden om met 'heidene' om te gaan. Toch ontvangt Petrus de delegatie en geeft hun zelfs een nacht onderdak (vers 23).

Waarschijnlijk stond Petrus niet te springen om het Evangelie aan Cornelius uit te leggen. Ten eerste was die geen Jood maar een 'heiden', ten tweede was hij niet zomaar een 'heiden' maar ook nog een Romein. En bovendien ook niet zomaar een Romein maar een leidinggevende militair van het Romeinse leger. Cornelius vertegenwoordigt dus de bezetter. En juist deze man heeft geestelijke honger. Gevoelsmatig moest Petrus dus heel wat overwinnen om naar Cornelius te gaan.

Het moet het visioen zijn geweest dat Petrus van gedachten doet veranderen. Hij beseft dat het niet zozeer gaat om het wel of niet eten van onreine dieren maar dat het gaat om mensen en om het overwinnen van de kloof tussen Joden en 'heidene'. Het visioen roept hem op om het verzoek van Cornelius serieus te nemen.

De volgende dag reizen Petrus en enkele broeders met deze mannen van Joppe naar Caesarea om Cornelius samen met zijn familie en vrienden te ontmoeten. Als hij het huis binnengaat, zegt Petrus tegen Cornelius: "*U weet dat het Joden verboden is met niet-Joden om te gaan en dat ze niet bij hen aan huis mogen komen, maar God heeft mij duidelijk gemaakt dat ik geen enkel mens als verwerpelijk of onrein mag beschouwen.*"

Nadat Cornelius Petrus heeft uitgelegd waarom hij hem wil ontmoeten, roept Petrus uit, *"Nu begrijp ik pas goed dat God geen onderscheid maakt tussen mensen, maar dat hij zich het lot aantrekt van iedereen, uit welk volk dan ook, die ontzag voor hem heeft en rechtvaardig handelt."* (34-35)

Petrus vervolgt zijn preek maar wordt op een gegeven moment onderbroken door niemand minder dan de Heilige Geest (vers 44). De Joodse gelovigen die met Petrus waren meegekomen, zagen vol verbazing dat ook 'heidenen' het geschenk van de Heilige Geest ontvingen (vers 45). Hiermee wordt Gods bedoeling helemaal openbaar: wat mensen ook aan muren rond zichzelf bouwen, de Heilige Geest trekt zich daar niets van aan en overstijgt alle barrières tussen mensen.

Petrus besluit hierna nog een paar dagen in het huis van Cornelius te blijven. Dat betekent wel dat hij eten tot zich moet nemen dat niet 'kosher', niet rein, is. Als hij terugkeert naar Jeruzalem, komt dat gedrag hem op een reprimande te staan van de gemeente aldaar. Hem wordt verweten dat hij 'onbesnedenen had bezocht en samen met hen had gegeten' (Handelingen 11:2-3). Nadat Petrus zijn verhaal had gedaan, werden de plooiën gladgestreken. Dit betekende echter niet dat alle controversen voorgoed uit de wereld waren (zie Handelingen 15). Uiteindelijk ontstaan echter christelijke gemeenschappen die divers zijn samengesteld maar eenheid vinden in het geloof. Gemeenschappen waarin niemand haar/zijn ethnische en sociale achtergrond hoeft te verloochenen maar waarin deze verschillen worden gewaardeerd en niet leiden tot onoverkomelijke barrières.

1. Handelingen 10 vertelt hoe barrières worden geslecht en hoe mensen tot nieuwe inzichten kunnen komen. Wie van de personen in het verhaal is volgens u het meest ingrijpend veranderd? Waarom?

2. Komt u bij het lezen van Handelingen 10 in de verleiding om Petrus verwijten te maken over de manier waarop hij aanvankelijk strikt vasthoudt aan zijn joodse geloof en de daaraan verbonden regels? Waarom? Waarom niet?

3. In Handelingen 10 lezen we hoe God bij Petrus een enorme doorbraak bewerkstelligde. Kunt u voorbeelden geven van gelijkaardige doorbraken in de geschiedenis en/of onze samenleving? Bij uzelf misschien?

4. Onze VPKB is divers samengesteld. We hebben leden die afkomstig zijn uit andere landen van Europa en uit andere delen in de wereld. Als u afkomstig bent uit een ander land dan België en/of een andere huidskleur hebt dan wit, hoe ervaart u de situatie in de VPKB? Voelt u zich erkend en gewaardeerd? Komt u in de kerk wel eens bewust of onbewust racisme tegen?

5. Welke verantwoordelijkheden hebben we ten aanzien van het bestrijden van discriminatie en racisme als lokale kerk?

6. Welke verantwoordelijkheid hebben we als VPKB als landelijke (bestuurlijke) organisatie?

7. Voor welke uitdagingen staan we als individuele christenen met betrekking tot racisme, anti-Semitisme, islamofobie, discriminatie, en uitsluiting? In ons persoonlijk leven? In onze samenleving?

AMAZING GRACE

Dit is een bekende christelijke hymne, geschreven door de Engelsman John Newton in 1772. Het lied een van de meest herkenbare liedjeren in de Engelstalige wereld, met de boodschap dat vergeving en verlossing mogelijk zijn ongeacht de begane zonden en dat de ziel uit wanhoop kan worden verlost door de genade van God.

*Amazing grace (how sweet the sound), that saved a wretch like me!
I once was lost, but now I am found, was blind, but now I see.*

John Newton (geboren in 1725) moest niet veel hebben van het geloof in God. Zijn moeder stierf toen hij nog geen zeven was. Op 11 jarige leeftijd ging hij met zijn vader mee op zee. Zo kwam hij ook op schepen terecht die ingezet werden voor de slavenhandel. Toen zijn vader met pensioen ging, monsterde hij tegen zijn vaders wil in op een schip dat naar de Middellandse Zee voer. Zijn vader had hem liever zien vertrekken naar de plantages van Jamaica. Het waren roerige jaren waar hij uiteindelijk in slavernij kwam bij Prinses Peye van het Shrebo volk in het huidige Sierra Leone. Door toe doen van zijn vader kon hij terug keren. Het schip raakte echter in een storm. Het is op die reis dat hij zich bekeerde en zich vanaf dan verre hield van gokken en drinken. Later zei hij dat zijn ware bekering pas enige tijd later plaatsvond: "Ik kon mezelf niet beschouwen als een gelovige in de volle zin van het woord, tot geruime tijd daarna." John Newton bleef nog tot 1754 betrokken in de slavenhandel. Hij voer tenminste met drie schepen mee die slaven verhandelden.

Vanaf 1755 maakte hij werk van zijn studie theologie om in 1764 geordineerd te worden als Anglicaans Priester.

In 1788, 34 jaar nadat hij zich had teruggetrokken uit de slavenhandel, verbrak Newton een lange stilte over het onderwerp met de publicatie van een krachtig pamflet *Thoughts Upon the Slave Trade*, waarin hij de afschuwelijke omstandigheden van de slavenschepen op de Middenpassage (slavenroute) beschreef. Hij verontschuldigde zich voor "een bekentenis, die ... te laat komt ... Het zal voor mij altijd een onderwerp van vernederende reflectie zijn, dat ik ooit een actief instrument was in een zaak waar mijn hart nu van siddert".

John Newton was zeker niet de enige in zijn tijd die (uiteindelijk) voor de afschaffing van de slavernij was en zich hierover uitsprak. Ze waren echter wel in de minderheid.

Bron: website VPKB Vorming (<https://vorming.protestant.link/>)

Liturgische suggesties

Gebeden

1. O God, die alle mensen heeft geschapen en allen liefheeft,

wij komen vandaag tot u om de zonde van het racisme in ons land,
onze kerk en in onszelf te belijden.

Wij belijden dat wij hebben bijgedragen aan de onderdrukking van anderen,
bewust of onbewust.

Wij willen anders zijn en willen dat het anders toegaat in ons land.

Help ons om de realiteit van racisme en onverdraagzaamheid te zien,
waar die ook bestaat, en om de moed te hebben ons hiertegen te verzetten.

Wij bidden om de kracht van uw Heilige Geest om onszelf te veranderen

en om samen met anderen het werk van liefde en gerechtigheid in de wereld te doen.

In de naam van Uw Zoon, Jezus, die voor alle mensen op aarde is gekomen,

Amen.

2. Goede en genadige God,

u nodigt ons uit om in ieder mens, om in elke naaste Uw beeld te zien.

Dat wij door uw Geest in staat zijn om de realiteit van het racisme te zien

Wij bidden U: bevrijd ons van vooroordelen.

Geef ons kracht en moed

om ons uit te spreken tegen onrechtvaardigheid

en om te werken aan de transformatie van onrechtvaardige systemen

die mensen in slavernij houden.

Wij bidden U: laat Uw Koninkrijk komen.

Wij bidden om een nieuwe geest en een nieuw hart

zodat wij in staat zijn om broeders en zusters te zien

in de mensen, die zo anders lijken dan wijzelf.

Wees ons genadig en geef ons de kracht om ons te bevrijden

van ons denken in hokjes, in groepen tegenover elkaar,

waarbij de één zich verheft boven de ander.

God, wij bidden U: om hoop, die inspireert tot verandering in onze kerken
en in onze samenleving.

God wij bidden U om verzoening tussen mensen en volken.

Genees Uw wereld God, en maak ons één met U,

Door Jezus, onze Broeder,

Amen

3. Liefdevolle en rechtvaardige God,
U roept alle mensen op om als broeders en zusters samen te leven,
ongeacht hun cultuur, hun taal of de kleur van hun huid.

Vergeef het ons wanneer we hebben gefaald,
en schenk ons kracht om het kwaad van het racisme te overwinnen
zodat ons hart vrij wordt van alle vooroordelen en vijandigheid.
We vragen dit door Jezus Christus, onze Heer.
Amen

4. Liefdevolle God,
we zijn allemaal naar Uw beeld gemaakt.
U houdt ons vast, laat niet los wat Uw hand begon.
Help ons onze verschillen te waarderen en te vieren.
Help ons om onze diversiteit te gebruiken om de rijkdom van onze vele culturen,
talen en achtergronden met elkaar te delen.

Help ons de raciale barrières op te heffen
en te werken aan een rechtvaardige samenleving
waarin niemand wordt veracht en gediscrimineerd
op basis van verschillen tussen groepen of om welke andere reden dan ook.
en waarin elk van ons wordt gewaardeerd voor ieders ware menselijkheid.
We vragen dit in de naam van Jezus, die ons dit alles heeft voorgeleefd.
Amen

5. Maak me wakker Heer, zodat het kwaad van het racisme
geen thuis in mij vindt.
Hou de wacht over mijn hart Heer,
zodat ik mijn broeders en zusters niet beledig of kwets.
Vul mijn geest Heer,
zodat ik kan werken aan rechtvaardigheid en vrede.
Maak mijn geest leeg Heer, en gebruik het voor Uw glorie.
Wij bidden dit in de naam van Uw Zoon die heeft gezegd:
"Gezegend zijn de vredestiters.
want zij zullen kinderen van God worden genoemd."
Amen.

6. Wegzending

Jezus, kwam op aarde voor alle mensen.
Hij de Gekruisigde en Opgestane, genoemd: Zoon van de Heilige God.
Verbonden door de Heilige Geest worden mensen van elke bevolkingsgroep, stam, natie en taal
uitgenodigd om samen de naam van de Heilige te loven.
Wij geloven dat alle mensen naar het beeld van God geschapen zijn.
Daarom vragen we God ons te helpen om Zijn beeld in elke mens
van welke bevolkingsgroep dan ook, te herkennen.
We vragen God ons te helpen om de waarde van elk mens te respecteren.
We vragen God om in ons de hoop levend te houden dat allen één mogen zijn.
Ga de wereld in met een sterk geloof en gewaagde hoop.

Liederen

Liedboek:

139: 1,2,7,14

969

970

973

975: 1,2,3

[Doorbreek onze muren \(protestant.link\)](#)

[Hier-wordt-het-land-gezocht.pdf \(protestant.link\)](#)

[Liederen-om-muren-af-te-breken.pdf \(protestant.link\)](#)

Voor verdere oriëntatie

Films/documentaires:

- Sunny Bergman: "Wit is ook een kleur". Op welke manier kleurt wit-zijn het denken? Op zoek naar antwoorden ontleedt Sunny Bergman de moraal van de 'weldenkende' elite: <https://vimeo.com/426218141>
- "The Uprising" (de opstand), met ondertiteling in het Nederlands. Muzikant en activist Pravini Baboeram presenteert een muzikale documentaire die het verhaal van hedendaags verzet tegen racisme in Europa vertelt: <https://historibersama.com/the-uprising-pravini-baboeram/?lang=nl>
- James Baldwin "I am not your negro", (Ik ben niet jouw neger) is een documentairefilm uit 2016, geregisseerd door Raoul Peck, gebaseerd op het onvoltooide manuscript van de Amerikaanse auteur James Baldwin Remember This House. De film verkent de geschiedenis van het racisme in de Verenigde Staten aan de hand van Baldwins in de jaren '70 opgetekende herinneringen aan burgerrechten-activisten Medgar Evers, Malcolm X en Martin Luther King Jr. met wie hij bevriend was, evenals zijn persoonlijke observaties van de Amerikaanse geschiedenis. <https://cinetree.nl/films/i-am-not-your-negro>
- Getuigenissen van jongeren van de Rabotkerk in Gent: [\(253\) We shall overcome - YouTube](#)
- Voor een heldere manier om racisme bespreekbaar te maken in de kerk: <https://www.orbitvzw.be/orbit-kwaliteitsnota-bondgenotenstrategie/>
- "My land is jou land", gezongen door Tabitha: https://www.youtube.com/watch?v=Wru_7v1u9f8&list=RDMMWru_7v1u9f8&start_radio=1

Verder lezen:

- In 1984 verscheen een Open Poort nummer met als titel *Racisme*. Hier vindt u het artikel van Marc Lenders "[Economische structuren en racisme](#)"
- Naima Charkaoui: 'Racisme. Over wonden en veerkracht', EPO, februari 2019
- De VPKB Werkgroep Migratie, Samen leven, en Geloven (MiSaG) is een nieuwe serie met korte publicaties gestart onder de naam 'Doordenkers'. De 'doordenkertjes' worden naar alle VPKB gemeentes gestuurd en zijn te vinden op de VPKB website.

Andere bronnen:

Websites:

- [#Black lives matter - VPKB-VORMING \(protestant.link\)](#)
- <https://vorming.protestant.link/category/verdieping/migratie/>
- <https://www.pthu.nl/Bijbelblog/!/4932/black-lives-matter-ook-in-de-bijbel>
- <https://kifkif.be/artikels/terms/116%2C31>
- <https://www.motief.org/>

"Racisme. Over wonden en veerkracht", door Naima Charkaoui

Eerder werd dit boek al genoemd bij het lijstje: verder lezen. Ik las het en wil graag enkele gedachten over en naar aanleiding van dit boek doorgeven.

Een ervaring: Mijn moeder woonde na de dood van mijn vader in 1987 een paar jaar op den buiten... Wij gingen regelmatig op bezoek samen met ons in de schoot geworpen kind. Een klein zwart jongetje, de hartendief van de hele familie. Toen we een keer samen met hem naar de lieve overburen gingen werd hij door de Jef met een zwaai op de tafel gezet. Als een koninkje op een troon. Mieke en Janneke reageerden verrukt en kroelden door zijn krulletjes, streelden zijn gezichtje en zijn armpjes... Daarop zei Mieke...ach ach 't is zund...zo spaitig da ge dat nie wit kunt maken... Ons jongetje lachte haar vrolijk toe...ik stond wat stommig te kijken... We dronken een tasje koffie en staken de straat weer over... Thuis...naar oma.

Racisme? Ondertussen is het jongetje van toen een volwassen man geworden. Opgegroeid in een liefdevolle familie. Toen ik hem dit verhaal vertelde zei hij: 'vind je dat racisme? Ik niet. Die mensen hadden gewoon nog nooit een zwart kind gezien. Dat mag je hen niet kwalijk nemen '.

Ik ben het voor de zoveelste keer niet met hem eens. Niet over dit onderwerp. Ik ben meer beïnvloed door de verhalen over racistische bejegening van zoveel zwarte en zogenaamde gekleurde jongere en oudere mensen hier bij ons, dan door mijn eigen in de schoot geworpen zoon.

Het boek van Naima Charkaoui is een helder geschreven pleidooi om zowel micro- als macro kwetsingen te (h)erkennen. O ja, natuurlijk zijn er veel meer getuigenissen te lezen van slachtoffers van racisme. Op allerlei fora, sociale media en in boeken. Maar dit boek analyseert...graaft door. Woelt op. Maakt onderscheid tussen racistische gedragingen en overwegingen en flagrant racisme, dat ook gewelddadig kan zijn. Als mensen zeggen: 'ik ben geen racist, maar...', dan spitst zij haar oren en legt de vinger op de wonde. Racisme dekt in dit boek een brede, maatschappelijke lading. Racisme gaat altijd over mensen indelen in categorieën op basis van hun afkomst, zogenaamd raciale fysieke kenmerken of geloofsovertuiging, en dit binnen een sociale machtsverhouding. De uitingsvormen zijn heel divers. Het gaat zowel over geweld en discriminatie als over stereotypen en vooroordelen, racisme kan al dan niet slecht bedoeld zijn (en Mieke bedoelde het zeker niet slecht...) en speelt zich af op individueel en maatschappelijk niveau. Het toont zich op veel verschillende manieren. Als beeld gebruikt Charkaoui een ijsberg. Het topje zijn de grove uitwassen die iedereen herkent als racisme en die een grote meerderheid veroordeelt. Daarover gaat de wetgeving. Maar onder de waterlijn speelt zich veel meer onzichtbaar ook van alles af dat met racisme te maken heeft en dat door hen die er slachtoffer van zijn, naadloos aangevoeld wordt. De mechanismen zoals beeldvorming en stereotypen. En ook deze kunnen kwetsen. Misschien op microniveau, maar daarom niet minder pijnlijk en ingrijpend.

Op deze lijn zet de schrijfster haar pleidooi verder en helpt zij de lezer om zonder omhaal van woorden te leren aanvoelen wat racisme (al of niet goed bedoeld) doet aan jonge en oude mensen. Hoe zij erdoor worden gevormd en wat dat voor maatschappelijke consequenties heeft.

Een goed leesbaar leerboek. Het leest als een roman, die je meeneemt in haar plot. Ga ervoor zitten en lees dit boek... Je begrijpt opeens waarom spreken over 'onze zwartjes' - waarschijnlijk dierbaar en goed bedoeld - toch pijnlijk kan zijn.

Ina Koeman, Berchem, februari 2021

VERKLARING VPKB

De Verenigde Protestantse Kerk in België is geschokt door de moord op George Floyd, begaan door een agent van het politiecorps van Minneapolis die zolang met zijn knie op de nek van Floyd duwde totdat hij stierf. Helaas staat dit incident niet op zichzelf en hebben de Verenigde Staten een lange en hardnekkige geschiedenis van wit racisme tegenover medemensen met een andere huidskleur.

Omdat de VPKB ervan overtuigd is dat alle mensen zijn geschapen naar Gods beeld (Genesis 1:27), kan zij racisme, zowel op persoonlijk als institutioneel vlak niet anders betitelen dan *zonde* en een belediging van God onze Schepper. Racisme staat haaks op onze geloofsovertuiging en gaat lijnrecht in tegen het centrale liefdesgebod: *“heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht... [en] heb uw naaste lief als uzelf. Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.”* (Marcus 12:30-31).

De tragedie van de moord op George Floyd heeft wereldwijd protesten losgemaakt. Het is voor ons bemoedigend dat die protesten vaak geleid werden door jonge mensen en werden bijgewoond door een veelkleurig en multicultureel publiek. Dat is, op zich, een teken van hoop.

Ook in ons land klonk collectieve verontwaardiging. Terecht werd er niet alleen met de vinger naar de situatie in de Verenigde Staten gewezen. Onze eigen samenleving is allerminst immuun voor racisme en xenofobie en het is hoognodig dat wij de hand in eigen boezem steken.

In deze dagen worden we opnieuw gewezen op het koloniale verleden en de diepe wonden die dat heeft veroorzaakt. Jonge mensen brengen een hoogstnoodzakelijke discussie op gang over de standbeelden in onze publieke ruimte die dit koloniale verleden verheerlijken. We horen schrijvende verhalen over hoe vluchtelingen en asielzoekers worden gezien en behandeld – aan de buitengrenzen van de Europese Unie en binnen de landsgrenzen. Er is discriminatie op de woningmarkt, de arbeidsmarkt, in de zorg en in het uitgaansleven. Er vindt *etnische profilering* plaats bij ordehandhaving en er zijn rapporten over misdragingen in enkele politiecorpsen. Op sommige sociale media wordt racisme niet geschuwd en vindt dit ongecontroleerd een uitweg.

Het is veelzeggend dat de VPKB in artikel 1 van haar Constitutie de *Belijdenis van Belhar* heeft opgenomen. Als Kerk hebben we een bijzondere verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat racisme in onze eigen geledingen geen kans krijgt. Daartoe moedigen wij plaatselijke gemeentes aan, dit onderwerp op de agenda te plaatsen en open gesprekken aan te gaan over de mate waarin onze eigen gemeenten veilige en inclusieve plekken zijn.

In de bredere samenleving is er nood aan educatie van kinderen en jongeren die aandacht besteedt aan de geschiedenis van ons land, aan beter begrip tussen bevolkingsgroepen en aan respect en waardering voor diversiteit.

In 2001 engageerde België zich in Durban tijdens de *World Conference against Racism* om een nationaal actieplan tegen racisme uit te werken. Het is teleurstellend dat zo'n plan er anno 2020 nog steeds niet is ondanks herhaalde beloften van verschillende regeringen. Toch zijn de problemen urgent. We hebben dringend nood aan tastbare en ambitieuze acties. Het is de hoogste tijd. Wie niet deel is van de oplossing voor het racisme, is deel van het probleem. Op de handen zitten is geen optie.

“Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.” (Galaten 3:28).

Namens de Synodale Raad van de Verenigde Protestantse Kerk in België,

Ds. Steven H. Fuite,
Voorzitter.
juni 2020

BELHAR BELIJDENIS

De Belhar Belijdenis kwam tot stand in de jaren tachtig van de twintigste eeuw, toen in Zuid Afrika het verzet tegen de apartheid steeds sterker werd. De Belijdenis is door de VPKB opgenomen in haar constitutie.

Artikel 1

Wij geloven in de Drieënige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, die door zijn Woord en Geest zijn kerk vergadert, beschermt en onderhoudt vanaf het begin van de wereld tot aan het einde.

Artikel 2

Wij geloven één heilige algemene christelijke kerk, de gemeenschap der heiligen, geroepen uit heel het menselijk geslacht.

Wij geloven:

- dat het verzoeningswerk van Christus zichtbaar wordt in de kerk als geloofsgemeenschap van hen die met God en met elkaar verzoend zijn; (Efeziërs 2:11-22)
- dat de eenheid van de kerk van Jezus Christus daarom een gave én een opdracht is; dat dit een samenbindende kracht is door de werking van Gods Geest, maar tegelijkertijd een werkelijkheid die nagejaagd en gezocht moet worden en waartoe het volk van God voortdurend opgebouwd moet worden; (Efeziërs 4:1-16)
- dat deze eenheid zichtbaar moet worden, opdat de wereld gelove; dat gescheidenheid, vijandschap en haat tussen mensen en groepen van mensen zonde is die al door Christus overwonnen is en dat alles wat de eenheid kan bedreigen daarom in de kerk van Christus geen plaats mag hebben, maar bestreden moet worden; (Johannes 17:20-23)
- dat deze eenheid van het volk van God op verschillende manieren zichtbare gestalte moet krijgen en werkzaam moet zijn: daarin dat wij elkaar liefhebben, gemeenschap met elkaar beleven, najagen en beoefenen; daarin dat wij verplicht zijn om onszelf gewillig en met vreugde tot nut en heil van elkaar te geven; daarin dat wij één geloof delen, één roeping hebben, één van ziel en één van zin zijn, één God en Vader hebben, van één Geest doordrongen zijn, met één doop gedoopt zijn, van één brood eten en uit één beker drinken, één Naam belijden, aan één Heer gehoorzaam zijn, ons voor één zaak beijveren, één hoop met elkaar delen, samen de hoogte en breedte en diepte van de liefde van Christus leren kennen; samen opgebouwd worden tot de gestalte van Christus, tot de nieuwe mensheid; samen elkaars lasten kennen en dragen en zo de wet van Christus vervullen; elkaar nodig hebben en elkaar opbouwen; elkaar vermanen en elkaar vertroosten; samen met elkaar lijden voor de gerechtigheid; samen bidden; samen dienstbaar zijn aan God in deze wereld; samen strijden tegen alles wat deze eenheid mag belemmeren of bedreigen; (Filippenzen 2:1-5, 1 Korintiërs 12:4-31, Johannes 13:1-17, 1 Korintiërs 1:10-13, Efeziërs 4:1-6, Efeziërs 3:14-20, 1 Korintiërs 10:16-17, 1 Korintiërs 11:17-34, Galaten 6:2, 2 Korintiërs 1:3-4)
- dat deze eenheid slechts in vrijheid gestalte kan krijgen en niet onder dwang; dat de verscheidenheid van geestelijke gaven, gelegenheden, achtergronden, overtuigingen, net als de verscheidenheid van taal en cultuur, vanwege de verzoening in Christus gelegenheden biedt tot wederzijdse dienst en verrijking binnen het ene zichtbare volk van God; (Romeinen 12:3-8, 1 Korintiërs 12:1-11, Efeziërs 4:7-13, Galaten 3:27-28, Jakobus 2:1-13)
- dat het ware geloof in Jezus Christus de enige voorwaarde is voor het lidmaatschap van deze kerk.

Daarom verwerpen wij elke leer

- die óf de natuurlijke verscheidenheid óf de zondige gescheidenheid zo verabsoluteert dat deze verabsolutering de zichtbare en werkzame eenheid van de kerk belemmert of verbreekt of zelfs tot de vorming van een aparte kerk leidt;
- die voorgeeft dat deze geestelijke eenheid werkelijk bewaard wordt door de band van de vrede, terwijl gelovigen met dezelfde belijdenis van elkaar vervreemd worden ter wille van de verscheidenheid en vanwege de onverzoendheid;
- die ontkent dat een weigering om deze zichtbare eenheid als een kostbare gave na te jagen zonde is;
- die, uitgesproken of onuitgesproken, voorgeeft dat afkomst of enige andere menselijke of sociale factor medebepalend is voor het lidmaatschap van de kerk.

Artikel 3

Wij geloven

- dat God aan zijn kerk de boodschap van verzoening in en door Jezus Christus heeft toevertrouwd; dat de kerk geroepen is om het zout van de aarde en het licht van de wereld te zijn; dat de kerk zalig genoemd wordt omdat zij vrede stichter is; dat de kerk door woord en daad getuige is van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde waarop gerechtigheid woont; (2 Korintiërs 5:17-21, Matteüs 5:13-16, Matteüs 5:9, 2 Petrus 3:13, Openbaring 21-22)
- dat God door zijn levenwekkende Woord en Geest de machten van zonde en dood, en daarom ook van onverzoendheid en haat, bitterheid en vijandschap overwonnen heeft; dat God door zijn levenwekkende Woord en Geest zijn volk in staat stelt om te leven in een nieuwe gehoorzaamheid die ook in de samenleving en de wereld nieuwe levensmogelijkheden kan brengen; (Efeziërs 4:17-6:23, Romeinen 6, Kolossenzen 1:9-14, Kolossenzen 2:13-19, Kolossenzen 3:1-4:6)
- dat deze boodschap ongeloofwaardig gemaakt wordt en dat de heilzame uitwerking ervan in de weg gestaan wordt, wanneer die boodschap verkondigd wordt in een land dat pretendeert christelijk te zijn, maar waarin de gedwongen scheiding van mensen op grond van ras, onderlinge vervreemding, haat en vijandschap bevordert en bestendigt;
- dat elke leer die zo'n gedwongen scheiding vanuit het evangelie wil legitimeren en het niet wil wagen met de weg van gehoorzaamheid en verzoening, maar die uit vooroordeel, vrees, zelfzucht en ongelooft de verzoenende kracht van het evangelie bij voorbaat verloochent, een ideologie en een dwaalleer is.

Daarom verwerpen wij elke leer

- die in naam van het evangelie of de wil van God de gedwongen scheiding van mensen op grond van ras en kleur in zo'n situatie sanctioneert en daardoor de bediening en beleving van de verzoening in Christus bij voorbaat belemmert en ontkracht.

Artikel 4

Wij geloven

- dat God Zichzelf geopenbaard heeft als de Ene die gerechtigheid en ware vrede onder mensen wil brengen; dat Hij in een wereld vol onrecht en vijandschap op een bijzondere wijze de God van de noodlijdenden, de armen en ontrechten is en dat Hij zijn kerk oproept om Hem hierin na te volgen; dat Hij verdrukten recht verschaft en hongerigen brood geeft; dat Hij de gevangenen losmaakt en blinden ziende maakt; dat Hij hen die gebogen zijn ondersteunt, de vreemdelingen behoedt, wezen en weduwen helpt en de weg van de goddelozen krom maakt; dat voor Hem zuivere en onbevleete godsdienst is om te zien naar de wezen en de weduwen in hun druk; dat

Hij zijn volk wil leren goed te doen en het recht te betrachten; (Deuteronomium 32:4, Lucas 2:14, Johannes 14:27, Efeziërs 2:14, Jesaja 1:16-17, Jakobus 1:27, Jakobus 5:1-6, Lucas 1:46-55, Lucas 6:20-26, Lucas 7:22, Lucas 16:19-31, Psalm 146, Lucas 4:16-19, Romeinen 6:13-18, Amos 5)

- dat de kerk daarom mensen in elke vorm van lijden en nood moet bijstaan, wat onder andere inhoudt dat de kerk zal getuigen en strijden tegen elke vorm van ongerechtigheid zodat het recht als water zal golven en gerechtigheid als een immer vloeiende beek;
- dat de kerk als eigendom van God moet staan waar Hij staat, namelijk tegen de ongerechtigheid en bij de ontrechten; dat de kerk als volgeling van Christus moet getuigen tegenover alle machtigen en bevoorrechten die uit zelfzucht hun eigen belang zoeken en over anderen beschikken en hen benadelen.

Daarom verwerpen wij elke ideologie

- die vormen van ontrechting legitimeert en elke leer die niet bereid is om vanuit het evangelie zo'n ideologie te weerstaan.

Artikel 5

Wij geloven dat de kerk geroepen wordt om dit alles te belijden en te doen, in gehoorzaamheid aan Jezus Christus, haar enige Hoofd, ook al zouden ook de overheden en verordeningen van mensen daartegen zijn en al daaraan zou straf en lijden verbonden zijn. Jezus is Heer. Aan de enige God, Vader Zoon en Heilige Geest, komt toe eer en heerlijkheid tot in eeuwigheid. (Efeziërs 4:15-16, Handelingen 5:29-33, 1 Petrus 2:18-25, 1 Petrus 3:15-18)

Liturgisch gebruik van de Belhar Belijdenis

De Belijdenis van Belhar is door ds. Ina Koeman (voormalig stadspredikant te Antwerpen) bewerkt voor liturgisch gebruik. Er wordt vanuit gegaan dat deze belijdenis wordt uitgesproken door twee voorgangers, V1 en V2 en door alle gemeenteleden (A).

- V1 Wij geloven in de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, die door zijn Woord en Geest zijn Kerk verzamelt en samenroept uit heel het menselijk geslacht; haar beschermt tegen inslapen en gemakzucht en haar verzorgt opdat het verzoeningswerk van Christus zichtbaar wordt.
- V2 Daarom geloven wij, dat de eenheid van de kerk een gave én een opdracht is, waartoe het volk van God voortdurend moet opgebouwd worden.
- V1 Wij geloven dat God door zijn leven-scheppend Woord en Geest de machten van zonde en dood – en daarom ook van onverzoenlijkheid, haat, bitterheid en vijandschap – overwonnen heeft.
- V2 Daarom geloven wij dat deze boodschap ongeloofwaardig wordt gemaakt in een land dat op christelijkheid aanspraak maakt, maar waar ongelijke behandeling van mensen op grond van ideologieën, van ras, afkomst of sekse normaal en rechtvaardig wordt gevonden en wordt ondersteund door een zogenaamde democratische wetgeving.
- A Daarom verwerpen wij elke leer, elke theologie, elke ideologie die de scheiding van mensen op grond van ras, afkomst of sekse sanctioneert en daardoor de verzoening in Christus bij voorbaat belemmert en ontkracht.**
- V1 Wij geloven dat God zichzelf geopenbaard heeft als de Ene die gerechtigheid en ware vrede onder mensen wil brengen; dat Hij in een wereld vol onrecht en vijandschap op een bijzondere wijze de God van de noodlijdende, de arme en de ontrechte is, en dat Hij de Kerk roept om Hem hierin na te volgen.
- V2 Daarom geloven wij dat de Kerk mensen in elke vorm van lijden en nood moet bijstaan, wat onder andere ook inhoudt dat de Kerk zal getuigen en zal strijden tegen elke vorm van ongerechtigheid.
- A Daarom verwerpen wij elke ideologie die vormen van ontrechting legitimeert en elke leer die niet bereid is om vanuit het Evangelie zo'n ideologie te weerstaan.**
- V1 Wij geloven dat de Kerk geroepen wordt om dit alles te belijden en te doen in gehoorzaamheid aan Jezus Christus, haar enige Hoofd, al zouden ook de overheden en verordeningen van mensen daartegen zijn en al zou straf en lijden daaraan verbonden zijn.
- A Jezus is de Heer. Aan de enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest komt toe, eer en heerlijkheid in eeuwigheid. Amen**

Gebed

Heer Jezus

Gij, die geboren zijt uit een Joodse moeder
en vol blijdschap was over het geloof

van een Syrische vrouw en een Romeinse soldaat

Gij, die door Grieken werd opgezocht

en ge trad ze vriendelijk tegemoet;

gij, die het goed genoeg vond, dat een Afrikaan uw kruis droeg.

Als mensen zo goed genoeg zijn voor u,

wie zijn wij dan

om ons tegen elkaar te verheffen

elkaar te vernederen, te beschadigen?

Inspireer ons

om in onze wereld

elkaar als mensen te accepteren

en samen te leven in geloof, hoop en liefde.

Amen